

Guds rike, Jesus och barnen

"Barnen är vår framtid" har vi kunnat höra ett bra tag från både barn och vuxna. Med det menas inte att vi måste ta demografiska hänsyn och vinnlägga oss om att tillräckligt många barn föds i en ny generation. Vad man finner angeläget är i stället att en yngre generation, som en gång kommer att bli ansvarsbärande och beslutande, redan i förtid ska få höras och vara vägledande.

Det kloka i det tänkesättet kan ifrågasättas. Men vad menar Jesus när han på liknande sätt knyter barnen till det viktiga Guds rike. Vad har de vuxna, som ju ska undervisa de unga, egentligen att lära av barnen? Lars-Åke Nilsson ger svar på frågan i denna artikel och visar att det faktiskt är viktigt att förstå det.

GUDS RIKE KOMMER

Guds rike är på ett oupplösligt sätt förbundet med Jesus, med hans person och med hans ord och handlingar. På ett fördolt och hemlighetsfullt sätt kommer det till oss. Det *kommer* till oss. Det utvecklar sig alltså inte ur något som finns nerlagt i skapelsen, inte heller förverkligas det genom mänskors beslut och ansträngningar. Nej, Guds rike kommer till oss genom Jesus.

Det kommer med en kung som föds fattig och i ett obemärkt sammanhang, som undervisar och betjänar människor i all enkelhet, en ödmjuk kung som rider in i sin stad på en åsna och till slut förkastas av sitt eget folk.

Han gick den väg som hans himmelske Far och uppdragsgivare steg för steg visade honom och var lydig ända intill döden på korset. Han gick villigt Guds viljas väg och fullbordade den gudomliga planen. Bekräftelsen på detta var hans uppväckelse från de döda på tredje dagen. Hans rike för med sig frälsning, befrielse och hjälp och det har andra ordningar och lagar än de som gäller i världen.

JESUS OCH BARNEN

Jesus kallar lärjungar och förbereder dem för att bära hans verk vidare. De anar att tidernas fullbordan är här, att tillvarons Skapare är i färd med att uppfylla sina löften, att Jesus är hans sändebud och representant i världen. Även andra anar det. Föräldrar kommer med sina små barn till Jesus för att han ska ta dem i famn och ge dem del av den kraft och välsignelse som utgår från honom. Då ingriper lärjungarna och visar bort dem. Jesus blir riktigt upprörd. Lärjungarna förstår inte Guds vilja och tankar. I stället för att visa barnen till honom står de hindrande i vägen. Jesu starka reaktion och tydliga ord blir en läxa för dem: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte, för Guds rike tillhör sådana som de" (Mark. 10:14).

RIKETS TILLHÖRIGHET

Det är ovanligt att Jesus talar om Guds rike på detta sätt. Han kan tala om att det är svårt att komma in i Guds rike, att porten är trång och att vägen är smal.¹ Men här säger han att riket *tillhör* de små barnen. Detta blir en tankeställare för välmenande och förståndiga lärjungar. Jesus stannar inte vid detta utan fortsätter: "Jag säger er sanningen: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in" (Mark. 10:15). Det finns med andra ord inget annat sätt att komma in i Guds rike än att komma som ett litet barn. Det är alltså inte barnen som måste bli vuxna för att få komma in i hans rike utan vi vuxna som måste bli som barn. Våra tankar om rang och värdighet håller inte. I mötet med Guds rike måste vi tänka om. Detta ger Jesus tydligt uttryck för också vid ett annat tillfälle när han kommenterar lärjungarnas samtal om vem som är störst i himmelriket med orden "Jag säger er sanningen: Om ni inte omvänder er och blir som barnen kommer ni inte in i himmelriket" (Matt. 18:3).

BARNES HÖGA STÄLLNING

I det judiska sammanhanget sågs barnen som en dyrbar "Herrens gåva" (Ps. 127:3). Att sätta ut önskade spädbarn som man kunde göra i omvärlden var för judarna brott mot det femte budet och helt otänkbart. Barnen hade en helt annan ställning i det folk som Gud utvalt att lära känna honom. Även i denna mer barnvänliga miljö väckte Jesu hållning förvåning. Inte nog med att han tog sig an barnen, han ställde också fram dem som exempel på sant lärjungaskap.

Detta innebär dock inte att han idealiserar barnen. Nej, även de har del i synda-

fallet och behöver därför komma in i Guds rike och få del i frälsningen. Barnen är, i den meningen, inga änglar men Gud har en särskild omsorg om dem. Därför säger Jesus: "Se till att ni inte föraktar någon enda av dessa små. Jag säger er att deras änglar i himlen alltid ser min himmelske Fars ansikte" (Matt. 18:10).

OFÖRSTÄLLDA BARN

"Gud skapade människan rak, men de har tänkt ut många påhitt", skriver Predikaren (7:30). Detta är en allmängiltig utsaga om människan. Skapad enkel och rak trasslar hon in sig i jordiska begär och önskringar. Hon tänker ut många *krokigheter* som ordet (påhitt) egentligen betyder. Ja, människans väg är vilsen. Och hon tenderar att trassla in sig alltmer.

Små barn kännetecknas av en enkelhet och uppriktighet. De gör sig inte till. De är inte så uträknande. Sådant lär de sig först senare. Vi vuxna har här verkligen något att lära av de små barnen. Vi behöver i vårt förhållande till Gud komma fram till den enkelhet och uppriktighet som kännetecknar det lilla barnet.

MOTTAGANDE

Det lilla barnet tar emot utan reservationer. Det tänker inte att det ska förtjäna en gåva eller göra rätt för sig, utan tar emot den med glädje. Vi som gärna vill göra ett gott intryck, klara oss själva, bjuda igen och inte vara i underläge, har även i detta något att lära av de små barnen.

BARNKÄR

Det har berättats om Martin Luther att han när han fick barn blev överväldigad av den

*Små barn
gör sig inte
till.*

kärlek som han kände till dem: Aldrig hade jag kunnat tro att en fars hjärta kunde bli så ömt mot sina barn, skriver han. Han inser att det inte hänger ihop med något som barnet presterar. Det kissar, bajsar och fyller huset med skrik, skriver han. Det har inte på något sätt förtjänat sin fars kärlek. Att han ändå har en sådan omsorg om sitt lilla barn måste bero på att det är så hjälplöst, kommer han fram till.² De små barnen fick på detta sätt ge Martin Luther viktiga insikter om Guds omotiverade kärlek och villkorslösa nåd.

GUDS RIKES URVALSPRINCIP

Guds rike vänder upp och ned på våra värdeskalor. Där är den minste störst, de sista de första, de fattiga kallas rika och syndare förklaras rättfärdiga. Hela vår världsbild rasar samman och vi tvingas lära om från grunden. För oss kan detta tyckas orättvist och svårsmält, men Jesus jublar över det. Hör bara vad han säger: "Jag prisar dig Far, himlens och jordens Herre, för att du har dolt detta för de visa och kloka och uppenbarat det för de små. Ja, Far, så var din goda vilja" (Matt. 11:25–26).

Vad är det som Fadern uppenbarat för de små? Jo, att han överlämnat allt åt Sonen. Att Jesus tagit på sig hela ansvaret för vår frälsning och att vi därför får komma till honom precis så små och hjälplösa som vi i själva verket är. Vi får ta emot allt av honom, vi får vila ut hos honom och lära av honom. Han räcker oss sedan ett ok som han själv designar för just våra axlar och med vars hjälp vi kan bära det som han lägger på oss.

Sett från vår sida ter sig gudsríkets urvalsprincip märklig men från Guds synvinkel är

den logisk: Det "som för världen var dåraktigt utvalde Gud för att förödmjuka de visa, och det som för världen var svagt utvalde Gud för att förödmjuka det starka, och det som för världen var obetydligt och föraktat och inte fanns till, det utvalde Gud för att tillintetgöra det som fanns till, för att ingen människa ska berömma sig inför Gud. Tack vare honom är ni i Kristus Jesus. För oss har han blivit vishet från Gud, rättfärdighet, helgelse och återlösning, för att det ska bli som det står skrivet: Den som berömmar sig ska berömma sig av Herren" (1 Kor. 1:27–31).

Problemet för oss människor är att vi själva vill vara visa, starka och betydelsefulla. Syndafallet innebär att vi vill göra oss lika Gud, klara oss på egen hand och skapa ett eget rike där vi har makten. Denna vår grundsynd kan vara gömd bakom den frommaste fasad.

PAULUS VINST OCH FÖRLUST

Paulus, den lärde och aktade rabbinen hade personlig erfarenhet av detta. Klok, from och hängiven vandrade han genom livet. Men så kom Jesus i hans väg. Mötet med honom vände upp och ner på hans värld. Allt som han dittills varit så stolt över miste sin glans. Han måste lämna det bakom sig, skriver han, därför att han nu "funnit det som är långt mer värt: kunskapen om Kristus Jesus, min Herre. För hans skull har jag förlorat allt och räknar det som skräp, för att vinna Kristus och bli funnen i honom – inte med min egen rättfärdighet, den som kommer av lagen, utan med den som kommer genom tron på Kristus, rättfärdigheten från Gud genom tron" (Fil. 3:8).³

BARNS BEROENDE

När det gäller Guds rike och frälsningen duger inte vårt förstånd och våra möjligheter. Vi måste liksom de små barnen låta oss föras till Jesus så att han får ta hand om oss och välsigna oss. Som små barn är helt beroende av sina föräldrar, får vi vara helt beroende av Jesus och ta emot allt från honom. Vi får vara som den som spontant och oreflekterat tar emot och gläder sig över en gåva utan att tänka: Är jag värd den? Hur ska jag kunna ge tillbaka?

Hur blir man sådan? Man kan ju inte göra sig själv till ett barn, man blir det inte heller genom att försöka imitera vissa egenskaper. På det sättet blir man en hycklare, vilket Jesus ofta varnar för. Han använder ordet för skådespelare, alltså en som spelar en roll och inte är sig själv.

MOTTAGARE I FÖRSTA HAND

I samband med Påskens händelser kallar Jesus sina lärjungar för "små barn".⁴ Det är ett starkt erkännande. Genom de omtumlande händelserna under påskan fördes Jesu första lärjungar till den omvändelse och det beroende av Jesus som barnet är en bild av. De blev små och behövande. Guds nåd, förlåtelse och nya liv, all den himmelska välsignelse som Jesus kommit till vår värld med, blev på ett djupare sätt integrerad i deras liv. De insåg att inför Gud var de i första hand mottagare.

Petrus, deras ledare, fick uppleva ett smärtsamt avklädande. På "den onda dagen" rasade hans eget samman.⁵ När det verkliga gällde förmådde han inte stå upp för sin mästare, som han hade trott sig kunna. Men hans gode herde vek inte undan utan trädde modigt fram till försvar för honom

och alla som inte förmår leva upp till sina beslut och föresatser.⁶ När Petrus efter Påsken blir uppsökt av sin gode herde inser han att det är honom han behöver och faktiskt också älskar över allt annat. Den verkliga tryggheten ligger i att helt vara hans. Petrus blir upprättad och får mandat att själv vara en herde för de får som Jesus älskar.⁷

I Guds rike handlar det inte om att bli stor, stark och självgående utan om att bli stilla och vänta på tillvarons verkliga Herre, som vill visa oss nåd. "Han har inte sin glädje i hästens styrka, inte sin fröjd i mannens snabbhet. Herren har sin glädje i dem som vördar honom, som hoppas på hans nåd" (Ps. 147:10–11).⁸ I Guds rike handlar det inte om att växa på det sättet att man blir allt större. Någon har träffande sagt att i Guds skola finns tre nivåer: Först *Jag och Jesus*, sedan *Jesus och jag* och till slut *Jesus allena*. Johannes döparen ger uttryck för en liknande erfarenhet när han säger: "Han måste bli större och jag mindre" (Joh. 3:30).

SAMMANFATTANDE SYNUNKTER

Det finns något enkelt och omedelbart över små barn, en förmåga att förundras, en glädje över att få ta emot, men också att vara öppen och rak och inte spela något man inte är. Medvetna om vår sårbarhet har vi som vuxna blivit skickliga på att maskera våra tankar och känslor. Vi är rädda för att lämna ut oss eftersom andra kan utnyttja det. Som syndare bland andra syndare kan denna återhållsamhet vara klok och till och med nödvändig. Men inte inför Gud.⁹

De små barnen har ännu inte lärt sig detta. De döljer inte det som rör sig i deras inre för någon. Samma attityd finner vi i Psaltarens många psalmer. Bedjarna där gör

Bliv liten,
bliv barn,
bliv enfaldig
och tro.

sig inte till. De säger rakt ut hur de har det. Det är sådana vi får vara inför Gud. Han vet redan hur det är med oss. Han älskar oss utan förbehåll och vänder inte vår svaghet emot oss.

Den på många områden så lärde teologen Hugo Odeberg menade att enligt evangelierna är det barnsliga inte det lägsta stadiet utan fulländningens stadium.¹⁰ Han formulerar det slående: "att intet vara är den rätta begåvningen för Guds rike."

Jesus talar i bergspredikan om det "friska ögat" som ger hela människan ljus (Matt. 6:22). Det friska, enligt grundtexten det enkla, ögat är det som fokuserar på den ende sanne Guden och väntar allt gott av honom. Som litar på att han är den gode Fadern som har en innerlig omsorg om sina små. Psalmisten ber i samma anda: "Ge mig ett odelat hjärta så att jag vördar ditt namn" (Ps. 86:11).

Bryt upp från de mycket visa
som menar sig allt förstå.
Himlen kan endast rämma
för dem som är barnsligt små.¹¹

Även Carl-Olof Rosenius har reflekterat över detta. Det framgår av följande sånger av hans hand. Jag citerar dem efter *Lova Herren* (1988) eftersom språket trots sin ålderdomlighet flyter bättre där.

"Så sök då allenast hos Kristus din ro,
ty där är du trygg för all fara.
Bliv liten, blev barn, blev enfaldig och tro,
bliv en bland de syndares skara,
som endast vet tacka och lova." LH 371:4

"Vandringsman på jorden,
fatta djupt de orden:
Blott som arma, små
nåden vi erfara.
Gud, den underbare,
har beslutat så." LH 558:2

I denna sång ställer han det enkla barnlika sinnet bredvid andens fattigdom. Att vara fattig i anden är att vara fattig i sig själv och därmed helt beroende av Guds omsorg och kärlek. Det är en inställning vi inte behöver växa ifrån eller lära oss av med. Det är i stället en attityd att odla och hålla fast vid livet igenom.

Lars-Åke Nilsson

Bibellärare och predikant, Åsljunga

1. Jfr Matt. 5:3, 10, där Jesus säger att Guds rike tillhör de fattiga i anden och de som blir följda för rättfärdighetens skull.
2. Birgit Stolt i artikel i Kyrkans tidning samt i *Luther själv. Hjärtats och glädjens teolog*, Skellefteå 2004, s. 198, 199.
3. Jfr Matt. 13:45–46.
4. Joh. 13:33, 21:5
Liksom i Mark. 10:14 och i Matt. 18:3 används ord för barn i den språkliga formen diminutiv, dvs små barn. Det mer ömsinta *barnsmå* passar kanske ännu bättre som översättning av Jesu ord i Johannesslutet.

5. Ef. 6:13
6. Joh. 18:8
7. Joh. 21:15–17
8. Jfr Jes. 30:15–18.
9. Före syndafallet, när vi var goda alltigenom, behövde vi inte dölja något. Detta behov följde av synden. 1 Mos. 2:25, 3:10, 21.
10. Tryggve Kronholm, *Hugo Odeberg Till 100-årsminnet av hans födelse*, s. 81.
11. Nils Bolander